

ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)

(ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ)

КИЇВСЬКА МУНІЦИПАЛЬНА АКАДЕМІЯ ЕСТРАДНОГО
ТА ЦИРКОВОГО МИСТЕЦТВ

СЦЕНІЧНЕ ТА МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО: ЦИРКОВІ ТА ЕСТРАДНІ ЖАНРИ. НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

**МАТЕРІАЛИ
ІХ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ КМАЕЦМ
(Київ, 16 – 18 квітня 2019 року)**

Друкується за рішенням Вченої ради
Київської муніципальної академії естрадного та циркового мистецтв
Протокол № 3 від 22.04.2019 р.

Редакційна колегія:

Корнієнко В. В. – доктор культурології, професор, заслужений діяч мистецтв України, ректор КМАЕЦМ;

Яковлев О. В. – доктор культурології, доцент, перший проректор КМАЕЦМ;

Овчаренко Г. Е. – кандидат педагогічних наук, доцент, заслужений працівник культури України, проректор з навчально-виховної роботи КМАЕЦМ;

Черняк С. Г. – кандидат педагогічних наук, доцент, учений секретар КМАЕЦМ;

Гончаренко І. В. – начальник навчально-методичного відділу КМАЕЦМ;

Стоцька І. В. – викладач кафедри гуманітарних та мистецьких дисциплін.

С 92

Сценічне мистецтво: циркові та естрадні жанри. Науково-методичний аспект : матеріали IX наук.-практ. конф. (Київ, 16–18.04.2019) / редкол.: В. В. Корнієнко, О. В. Яковлев, Г. Е. Овчаренко та ін.; КМАЕЦМ. – Київ : НВМ НАКККІМ, 2019. – 216 с.

До збірника включено тексти доповідей та тези виступів на конференції. Досліджено широке коло питань: проблематика та перспективи розвитку українського циркового мистецтва; потенціал аматорського циркового мистецтва в Україні; циркові жанри сценічного мистецтва: теорія та практика; актуальні проблеми теорії і методики естрадних жанрів; специфіка викладання гуманітарних дисциплін у закладах освіти мистецького спрямування; музичне мистецтво: теорія, історія, виконавство, проблеми педагогіки.

Збірник призначено для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та усіх небайдужих до розбудови нової мистецтвознавчої та циркознавчої парадигми в науці, а також для широкого кола читачів.

УДК 792.73(477)(066)

Статті друкуються в авторській редакції. Автори відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за належність поданого матеріалу їм особисто, за правильне цитування джерел та посилання на них.

**Секція 3: ЦИРКОВІ ЖАНРИ СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА: ТЕОРІЯ
ТА ПРАКТИКА (циркова акробатика, циркова гімнастика,
еквілібристика, жонглювання, пантоміма, клоунада, ілюзія
та маніпуляція, сучасний естрадний танець)**

Шариков Д. І. Прийоми та лексика неокласичних балетних форм Pas de Deux у повітряній гімнастиці на прикладі циркової репрезентації парного корд-де-парель.....	135
Романенкова Ю. В. Наука про мистецтво цирку та мистецтво науки про цирк.....	136
Орел Д. В. Специфіка акробатичного вольтижу на прикладі авторського методу на кафедрі циркових жанрів КМАЕЦМ.....	138
Майбенко О. О. Синтез акробатичних елементів у Contemporary Dance.....	140
Антонов М. Р. Особливості техніки класичного танцю у вихованні професійного артиста цирку на прикладі акробатики та гімнастики.....	142
Кирилюк В. І. Робота балетмейстера-постановника в сучасному цирку.....	144
Кузнєцова Т. А. Проблема сприйняття сучасної пантоміми глядачем сьогодення.....	148
Чемирис О. А. Роль ритміки у пластичному вихованні актора-міма.....	150
Скрябіна Н. С. Досвід актора фізичного театру в контексті театральних фестивалів світу.....	153
Гребініченко Ю. Я. Сучасний спорт та фізичне виховання як передумова здорового способу життя студентської молоді.....	155
Кашуба В. Г. Цирк України в кризових умовах: деякі аспекти трансформацій.....	157
Дахновська А. С. Взаємні перетини природи образності сценічного й циркового мистецтв.....	160
Гумарова В. В. Брати Ялові – фундатори української школи циркової акробатики.....	163
Братусь І. В. Деякі питання історії будівлі Національного цирку України.....	164
Стрельцова С. В. Сценічний костюм як втілення синтезу мистецтв.....	166
Качкан Л. В. «Mime rig» Етьєна Декру та «вбогий театр» Ежи Гротовського.....	167
Лаврись А. Я. Розвиток жанру еквілібру в сучасному цирковому мистецтві.....	169
Мельник І. П. Аналіз джерел і публікацій у контексті тематики аматорського циркового мистецтва.....	171

Стрельцова Світлана Вікторівна, викл. кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Сценічний костюм як втілення синтезу мистецтв

У статті розглянуто питання синтезу мистецтв через формування візуально психологічного образу актора в середовищі театральної вистави засобами сценічного костюму. Аналіз полягає в комплікації виявлення цілісності театрального дійства та складових чинників мистецької творчості.

Сьогодні існує чітке і стає визначення поняття синтез мистецтв – з'єднання різних мистецтв або видів мистецтва в художнє ціле, яке естетично організовує матеріальне і духовне середовище буття людини. Воно включає в себе єдність образів та композиційне вирішення, ритм твору в площині сцени, просторове вирішення ідеї з узгодженим музичним супроводом, гру акторів з емоційною пластикою рухів.

Театральному мистецтву, в історії його існування, вже багато сторіч. Натомість сама театральна вистава, в цілому, існує в часовому проміжку дії. Від дійства в глядача лишаються враження, почуття та спогади, але сам твір театального мистецтва може існувати багато років. Творчість режисерів, музикантів, художників, письменників залишають по собі можливість втілювати та сприймати мистецький твір в майбутніх тисячоліттях.

Задля розуміння історичного становлення українського театального мистецтва звертаємося до досліджень історика мистецтва й театру Д. П. Антоновича. Саме в «Конспективних історичних нарисах» він розповідає про формування театального мистецтва від XVII до початку XX сторіччя. Дає чіткий опис розподілу сцени в просторовому вирішенні, вигляду та зміні костюмів, використанню декорацій та світла, музичному та танцювальному супроводу вистав.

Однією з головних складових вистави того часу та сьогодні є сценічний костюм. Художник втілює свій задум як митець, як режисер, як музикант, охоплює всі види мистецтва в реалізації загального образу героя. Справжній митець може поєднати в одному костюмі минулі епохи з оригінальною інтерпретацією форми та тримати зв'язок із сучасністю.

Дехто помилково може звертатися до мистецької творчості художника в сценічному костюмі, як до окремо існуючого самостійного твору. Таке враження може скластися у глядача який потрапляє до музеїв світового рівня де зберігаються ескізи художників до театральних вистав. Так у Державному музеї театального, музичного та кіномистецтва України представлені ескізи театральних костюмів таких відомих митців як Вадим Меллер та Олександр Екстер.

Саме О. Екстер вважається реформаторкою української театральної сценографії та костюмів XX ст. Вона втілювала на сцені ідеї образотворчого мистецтва того часу. Художниця започаткувала нові традиції та форми в оформленні сцени та втілювала в сценічних костюмах авангардистські мистецькі течії. До осередку однодумців реформаторів в театральному мистецтві того часу входили художники, режисери, музиканти та письменники:

В. Меллер, О. Тишлер, Н. Шифрін, Л. Курбас, С. Лифар, М. Шимановський, Я. Івашкевич.

Сценічний костюм виступає своєрідним джерелом інформації, він є важливим елементом фіксації змін культури, суспільства, цивілізації, відображає риси часу. В ньому прослідковується відображення епохи, стильових ознаках культурного осередку. Для вистави створюється костюм який складається з певного набору елементів, за допомогою яких досягається його естетична та емоційна виразність. Використовуються одні і ті ж форми та кольори, але можливість їх поєднання в різних пропорціях, ритмах, кількості та послідовності, створюють абсолютно протилежні враження від самої вистави.

Протягом останнього сторіччя сценічне мистецтво швидкоплинно змінюється, набуває нових рис та можливостей втілення. В костюмах зберігається певна ідея формування образу за допомогою деталей одягу, взуття та гриму які наповнюють його певним ідеологічним змістом. Деякі сучасні театри та режисери виводять образ актора на авансцену нехтуючи та позбавляючи його сценічного костюму. Замість того використовують гру та форму тіла як костюм, який доповнює зміст вистави.

Сучасні технології дозволяють експериментувати постановникам вистав з формою, світлом та ритмом. Гра акторів доповнюється тривимірними зображеннями, герої можуть переодягатися, рухатися по сцені не механічно, а за допомогою цифрових та графічних програм. Можуть перетворюватися в різні образи та істоти, таким самим чином змінюються декорації вистави, поглинаючи епохи та створюючи нові.

З-поміж усіх часових та технологічних змін, одним з головних чинників формування загального образу вистави залишається костюм та сценографія. Костюм як об'єкт впізнавання, знайомства з героєм, втілення суті та змісту, дії та системи правил. Сценографія як ототожнення з часом, епохою та простором. Тож можна стверджувати, що саме сценічний костюм є часовим та синтетичним видом синтезу мистецтв. Тоді художник виступає в якості співавтора постановки, який бере участь в ідейно-образній концепції, впливає на сценічне рішення та розкриває зміст твору.

Качкан Лариса Василівна, викл. циклової комісії пантоміми, клоунади, ілюзії та маніпуляції КМАЄЦМ

«Mime rig» Етьєна Декру та «вбогий театр» Ежи Гротовського

Викладаючи пластику руху та пантоміму я досі у пошуках, як дівініше, краще, доступніше донести інформацію. Як знайти підхід до кожного студента. Так і виникла моя ідея розповісти, дати імпульс до джерел. Повернутися та продовжувати шукати і йти вперед.

Ежи Гротовський, Етьєн Декру – дві постаті, два пошуки. Вбогий театр Ежи Гротовського – театр без гриму, без сценографії, без костюмів, без виок-